

AUTOR: MAJA JOVANOVIĆ

Bibliotekar Medicinske škole “Beograd”

Deligradska 31,

Beograd

IZVEŠTAJ: Primena naučenog sa seminara *Saradnja školskih bibliotekara i nastavnika u razvijanju čitalačke kulture i IMP učenika*

PREDMET: Knjiga “Jedan u milion” – podsticanje čitalačke kulture učenika i uključivanje dela u obrazovno-vaspiti rad na nastavnom predmetu Vaspitanje i nega deteta, za učenike vaspitačkog smera srednje Medicinske škole “Beograd”.

ULOGA BIBLIOTEKARA: Na inicijativu učenika, koji su iskazali želju za čitanjem knjige “Jedan u milion” na temu autizma, predmetni profesor pedagog Jasmina Vučićević, prenela je bibliotekaru želje učenika koji je, uz svesrdnu pomoć direktora škole Nade Trifković, za potrebe biblioteke nabavio nekoliko primeraka knjige.

*****

Kako bi pomogli učenicima da sagledaju kompleksnost ove bolesti, koju nazivaju još “tragedijom dece XXI veka”, istraživali smo malo na koje su sve načine, u svetu i kod nas u zemlji, prezentovani problemi osoba, prvenstveno dece, obolele od autizma.

Zamislite da ste u stranoj zemlji, u gradu punom buke i gužve noću. Ne razumete jezik koji se govori, tek nekoliko reči, ali ne i situacije koje se odvijaju oko vas, čekajući trenutak da izrazite potrebu da Vam se pomogne, ali ne možete. To iskustvo Vam može pomoći da shvatite kako se oseća dete sa autizmom svakog dana u svom životu.

Autizam

Granica između zdravlja i bolesti povlači se uglavnom tamo gde autistično ponašanje vodi dotle da neko ne može da samostalno ispuni svakodnevne obaveze. Ali, da li je autizam karakterna osobina ili oboljenje? Da li su autistični ljudi jednostavno na kraju spektra veoma, veoma povučenih i nekomunikativnih osoba, ili postoji kvalitativna razlika između njih i ostalih ljudi? - kaže Inge Kamp-Beker, doktorka koja se nalazi na čelu odeljenja za psihologiju dece i mladih na univerzitetu u Marburgu.

Opis simptoma

Opis simptoma dečijeg autizma koje je prvi dao dr. Leo Kanner, dečiji psihijatar iz John Hopkins bolnice u Baltimoru 1943. godine: "Autizam je ekstremno osamljivanje i samoizolacija kao i povlačenje od socijalnih kontakata tokom vrlo ranog razvoja, opsesivna potreba za nepromenjivošću okoline i dnevne rutine, preokupacija predmetima koji se koriste na neobičan ili nefunkcionalan način, rituali i stereotipno ponašanje, npr. njihanje, otpor prema učenju novog, teško oštećenje govora kod nekih do mutizma a kod drugih do nivoa bizarnog nefunkcionalnog govora, koji uključuje: eholaliju, perservaciju, stereotipni ili metaforični govor i neadekvatnu upotrebu zamenica.

Glavni patogeni poremećaj kod ove dece je nemogućnost uspostavljanja odnosa s ljudima i stvarima od samog početka njihovog života. Roditelji su rekli kako su sami sebi dovoljni, kao u školjci zatvoreni, najsrećniji kada su sami; u akciji su kada nema ljudi u blizini, potpuno nesvesni svega oko sebe; daju utisak tihih mudraca ali nesposobnih da ostvare normalne društvene odnose; ponašaju se kao da su hipnotizovani. To nije odstupanje od ranije prisutnih normalnih društvenih odnosa kao kod šizofrene dece ili odraslih, to nije povlačenje od ranije postojećih odnosa. Ovo je od početka ekstremna autistična usamljenost koja uvek prezire, ignoriše, odbacuje sve što dolazi spolja. Direktni fizički kontakti ili zvukovi su pretnja narušavanju samoće i doživljavaju se kao nepravedno, bolno i razočaravajuće iskustvo."

Svetska statistika kaže da u svetu osobe sa autizmom čine 1% populacije, a poznato je da samo u Evropi živi oko pet miliona sa tom bolešću. U Srbiji nema preciznih podataka, ali se pretpostavlja da ih je oko tri hiljade" – istaknuto je na

sajtu RTS-a je 2. aprila 2014. godine povodom Međunarodnog dana osoba sa autizmom.

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1563576/Autizam,+tragedija+dece+21.+veka+.html>

Srbija za sada ima samo jedan Stacionar za autizam, u Beogradu , koji prima 45 osoba do 26 godine. Da je to malo govori podatak da samo u prestonici ima više od 1.200 osoba sa autizmom i da se taj broj stalno povećava.

Najnoviji podaci iz sveta, tačnije Amerike, pokazuju da je svako 50 dete sa autizmom, a pre deset godina je na 2.500 dece bilo jedno.

Veoma važnu ulogu u edukaciji ljudi u našoj zemlji ima “Savez udruženja Srbije za pomoć osobama sa autizmom” čiji je sajt <http://www.autizam.rs/> gde se mogu naći razni sadržaji i materijali koji mogu da pomognu u sagledavanju ovog veoma delikatnog problema osoba obolelih od autizma.

Takođe, treba dodati da je ova tema zastupljena i u drugim umetnostima – filmskoj pogotovo, i tu u nastavku navodimo neke filmske naslove:

<http://www.imdb.com/list/ls000099343/>

The Boy Who Could Fly (1986)

Snow Cake (2006)

Miracle Run (2004 TV Movie)

The Black Balloon (2008)

Moli (1999)

David's Mother (1994 TV Movie)

Kišni čovek (1988)

Temple Grandin (2010 TV Movie)

*****

U današnje vreme veoma je važna inkluzija osoba sa smetnjama u razvoju i zato je i te kako pohvalno što je pre dve godine na Sceni "Ljuba Tadić" JDP-a izvedena predstava, jedinstvena u svetu, "Čarobno putovanje" u režiji Đorđa Makarevića.

Reč je o inkluzivnom mjuziklu koji uključuje osobe sa smetnjama u razvoju, tačnije 6 osoba sa autizmom i jednu slušno oštećenu devojkicu. Kao podrška porodice u predstavi se pojavljuju jedan brat i jedna sestra, zatim profesionalni baletski igrači Pozorišta na Terazijama i članovi hora i folklora AKUD Lola i ansambla Tutti Srbija.

Predstava je premijerno izvedena 1.4.2013. godine povodom obeležavanja Svetskog dana autizma. Reč je o koprodukciji Saveza Autizam Srbija i Ministarstva za rad, boračka i socijalna pitanja.

Predstava *Čarobno putovanje* dobila je Godišnju nagradu Grada Beograda za stvaralaštvo mladih u oblasti umetnosti.

<http://jdp.rs/2014/12/24/inkluzivni-mjuzikl-carobno-putovanje/#.VWxx3dLtmko>

U svetu je pre izvesnog vremena veliku pažnju izazvao Stiven Vajtšir, momak iz Amerike koji je rođen sa autizmom. Zbog svoje bolesti do pete godine jedini način komunikacije s njim bilo je crtanje, a sada ga čitav svet prepoznaje po njegovom jedinstvenom talenatu.

Naime, Stiven ima neverovatnu moć zapažanja, pa je u stanju da zahvaljujući svojoj memoriji, samo na osnovu onoga što je na trenutak video, naslika kompletnu panoramu grada, a zbog njegovog talenta prozvali su ga i "ljudskom kamerom". Sestra ovog neverovatnog mladića kaže, da je crtanje za njega poput vode i vazduha, nešto bez čega ne bi mogao da živi. UBS je Stivena pozvao u obilazak helikopterom iznad Njujorka, a nakon toga su mu dali ogromno platno i olovku, zamolivši ga da, prema sećanjima naslika čitav Menhetn.

<https://www.youtube.com/watch?t=170&v=bsJbApZ5GF0>

Kristina Barnet

“JEDAN U MILION” – Izdavač: Vulkan, Beograd, 2013

„Ako dete koje nikad nije trebalo da hoda ili čita može da se uzdigne do tako neverovatnih visina, zamislite šta mogu deca bez takvih ograničenja, i koliko visoko mogu da se vinu ako ih ohrabrite da rašire krila – preko svakog horizonta, preko najluđih očekivanja. Delim ovu priču s vama zato što se nadam da će se baš to dogoditi.“

Džek je dečak koji ima IQ veći od Ajnštajna i fotografsko pamćenje. Sam je za dve nedelje naučio da računa, a sa devet godina već je počeo da radi na sopstvenoj teoriji u astrofizici, za koju su stručnjaci verovali da ga jednog dana može dovesti do Nobelove nagrade.

Ipak, nije sve išlo tako lako: kada je imao dve godine, ustanovljeno je da je autističan. Najbolji stručnjaci radili su sa njim, ali taj rad nije davao rezultate. Na kraju se potpuno povukao u sebe i prestao da govori. Uprkos protivljenju svog muža i lekara, Džekova majka Kristina rešila je da ga izvuče iz tog sistema. Osećala je da može da pomogne svom detetu i da je pravi pristup malo drugačiji – umesto da se koncentriše na ono što njeno dete ne može da uradi, zašto se ne usredsredi na ono što mu ide od ruke? Uz ovu jednostavnu filozofiju, Kristin je pomogla sinu da pobedi statistiku koja nije išla u njegovu korist.

Ovo je priča o jedinstvenoj vezi, kakva postoji samo između majke i deteta. Snaga koju dete može da probudi u majci neverovatna je i inspirativna, i lako će se preneti i na druge. Memoari ove hrabre žene dotakli su mnoga srca, a dodirnuće i vaše.

Priča o snazi bezuslovne ljubavi jedne majke.

Ako podstaknete unutrašnju iskru u detetu, uvek će mu osvetljavati put do nezamislivih visina.

„Neodoljivi memoari... Džek i njegova majka zaista su neverovatni.“ Booklist

„Neobičan dečaku i njegova odlučna i hrabra majka biće inspiracija svakom roditelju.“ Publishers Weekly

<http://www.vulkani.rs/6a4c10b1-64dd-45ee-b741-cc21faf91390/JEDAN-U-MILION.aspx#.VWxwftLtmko>

*****

Medicinska škola “Beograd”, između ostalog, obrazuje i kadar medicinskih sestara – vaspitača, za jaslice i decu stariju od 3 godine. Kao što je poznato inkluzija podrazumeva pravo sve dece na obrazovanje, počev od predškolskog uzrasta, do visokog obrazovanja. Ona obuhvata:

- Decu sa smetnjama u razvoju
- Decu sa invaliditetom
- Decu iz marginalizovanih grupa
- Darovitu decu

To bi značilo da sve gore navedene grupacije treba da se nađu u redovnom obrazovnom sistemu. To takođe znači da bi svako dete, shodno svojim mogućnostima napredovalo i usvajalo gradivo, što bi podrazumevalo da se svakom detetu prilagođavaju sadržaji i brzina usvajanja istih.

<http://www.inkluzija.org/index.php/nastavnici/399-inkluzija-ta-je-to>

Zato su iskustva jedne majke dečaka obolelog od autizma pretočena u knjigu “Jedan u milion” i te kako dobordošla kao proširenje saznanja i veština u ophođenju sa takvom decom, bilo u predškolskim bilo u školskim ustanovama.

U nastavku prilažem rad učenice trećeg razreda Medicinske škole “Beograd”.

RAD UČENICE MEDICINSKE ŠKOLE “BEOGRAD” NA TEMU KAKO SAM DOŽIVELA KNJIGU “JEDAN U MILION”, KRISTIN BARNET

OLGA MILOŠEVIĆ III 3 - SMER - MEDICINSKA SESTRA - VASPITAČ

“ U shvatanju dečjeg mišljenja i sveta, knjiga “Jedan u milion” mi je mnogo pomogla u sagledavanju problema kako kod zdrave dece, tako i kod dece sa smetnjama u razvoju.

Knjiga nam pokazuje kako svako dete, ma kakav problem ima, bilo psihički ili fizički, ima jedinstvene potrebe koje žude da se zadovolje. Kao vaspitači moramo da posmatramo svako dete jedinstveno, sa ličnim potrebama i interesovanjima. Ukoliko se svako od nas ne potruži da razume svako dete, i ukoliko pokuša da ga “stopi” u masu, ništa pozitivno neće dobiti već će “ugušiti” dete. Videli smo da Džejka pokušavaju da nauče osnovnim veštinama preživljavanja umesto da ga puste da se razvija na njemu odgovarajući način, prateći njegove znake na tom putu. On je bio zdrav, prosečan dečak do 18 meseci kada prestaje da priča i biva zaokupljen senkama i abecednim karticama. Kreće u specijalno odeljenje kako bi ponovo progovorio, ne obraćajući pažnju na njegova interesovanja već se striktno držeći programa. Sve manje i manje Džejk razgovara, kao i sva deca sa autizmom, povlači se u sebe i nema kontakta očima. Njegova majka Kris uočava da se Džejkovo stanje ne popravlja već, naprotiv, da pokazuje sve veći stepen autizma. Odlučuje da ga na sopstvenu odgovornost ispiše iz specijalne škole i počinje da snabdeva sina stvarima koje su njemu interesantne i naglašava sve ono što on može da uradi, a ne samo ono što ne može. Vremenom Džejk ponovo počinje da priča i stepen autizma se smanjuje kako su godine promicale. Da bi Kris potvrdila svoju teoriju da je svako dete individua i da deca kroz lična interesovanja mogu mnogo toga da nauče, bez obzira na IQ, ukoliko im se pristupi na pravi način, ona otvara radionicu za decu obolelu od autizma. Svakom detetu nabavila je stvari koje ih zanimaju i za svako je imala poseban pristup što je dalo velike rezultate. Na primer, dečak Eliot se zanimao za kompjutere i elektrotehniku i ona je kupila sve neispravne aparate, šrafci gere i drugi alat i posle nekog vremena on je sam napravio medicinski aparat. Loren se interesovala za kuvanje i spremanje i već kao mala postala je volonter narodne

kuhinje, ali i u školi je bila odlična i učestvovala je u vannastavnim aktivnostima. Sve je uspela zato što je bila srećna jer može da radi ono što voli.

Dečak Džejk, o kome je i napisana ova knjiga, najdalje je stigao – već u osnovnoj školi slušao je predavanja na fakultetu jer ga je interesovalo sve što je u vezi sa zvezdama, astrofizikom, astronomijom, matematikom. Na zidovima kuće rešavao je matematičke probleme danima, satima je u opservatoriji mogao da gleda kroz teleskop i njegovoj sreći nije bilo kraja. Naravno, njegovu genijalnost spoznali su univerzitetski profesori što je na kraju rezultiralo da je sastavio sopsvenu teoriju iz oblasti astrofizike koja će mu možda doneti i Nobelovu nagradu.

Ako želimo pametne i dobre potomke moramo im dopustiti da budu ono što jesu. Mi treba da se prilagodimo svakom detetu i njegovim interesovanjima, a ne da svakome pristupamo na isti način i robujemo šablonima i predrasudama. “